

Abstrakt

Hapja e buxhetit dhe transparenca janë elemente kyçe të menaxhimit efektiv të financave publike, përcaktimi i rreziqeve fiskale, vendimmarrja racionale financiare, rritja e përgjegjshmërisë sipas krijimit të politikave dhe përmirësimin e politikave fiskale. Është e vështirë të përkufizohet transparenca buxhetore, por edhe matja e saj është një sfidë e jashtëzakonshme. Kjo ndodh sepse studiues/institucione të ndryshme përdorin mënyra të ndryshme (kryesisht pyetësorët apo anketat) për të matur transparencën fiskale. Hulumtimi ynë është kryesisht i fokusuar në përpunimin e hapjes së proceseve buxhetore në vendet e Ballkanit Perëndimor si: Shqipëria, Bosnja dhe Hercegovina, Mali i Zi, Maqedonia, Kosova dhe Serbi, bazuar kryesisht në një metodologji të pranuar globalisht të hartuar nga Partneriteti i Buxhetit të Hapur (Indeksi i hapur i buxhetit dhe gjurmuesi i anketës së buxhetit të hapur), dhe pjesërisht në analizën tonë.

Metodologjia e Indeksit të Buxhetit të Hapur (OBI) ofron një mundësi unike për vendet e Ballkanit Perëndimor për të matur nivelin e transparencës dhe për të identifikuar dobësitë në transparencën buxhetore. Në këtë studim kemi paraqitur rezultatet e OBI për vendet e Ballkanit Perëndimor, me përjashtim të Kosovës dhe Malit të Zi, të cilat nuk janë anketuar nga OBI. Në përgjithësi, mund të konkludohet se, me përjashtim të Maqedonisë së Veriut dhe Serbisë, të gjitha vendet e Ballkanit Perëndimor tregojnë një tendencë në rritje në OBI, duke treguar një përmirësim në hapjen e buxhetit dhe transparencën. Megjithatë, rënia më e fortë e OBI në vitin 2022 u vu re në Maqedoninë e Veriut dhe Serbi. Ky trend në rënie është vërejtur edhe në raportin global të përgatitur nga Partneriteti i Hapur Buxhetor (OBP). Këto gjetje sugjerojnë se ndërsa është bërë përparim në promovimin e transparencës buxhetore në Ballkanin Perëndimor, ka ende punë për të bërë për të konsoliduar këto përfitime dhe për të adresuar dobësitë në transparencë. Këto rezultate tregojnë gjithashtu vlerën e përdorimit të metodologjive të njohura ndërkombëtarisht, si OBI, në vlerësimin e transparencës buxhetore në rajon.

Fjalët kyçe: transparenca buxhetore, Ballkani Perëndimor, indeksi i buxhetit të hapur